

1. Чорнобиля гіркий Полин

На серце ліг незримо й тяжко,
І плине над землею дзвін
Із тихим стогоном протяжно.
То дзвонять дзвони не Хатині,
Де слід лишила свій війна,
Це стогнуть землі України,
Де мирний атом не мина.
Він впав смертельною росою
На рай дібров, на зелень трав,
Своєю чорною косою
Провів по розмаїттю барв.
І попелом покрились села,
І згинуло усе живе.
Пропали усмішки веселі,
Замовкло птаство лісове.
Лишна отруєній землі
Небачена розкрилась квітка -
Про допомогу крик німий,
Між попелом остання іскра.

2. Хто квітень наш отак підступно зрадив,
Що стільки горя, аж рида весна?
І хто тепер такій біді зарадить?
Щоб жив Дніпро і щоб жила весна?

3. Стражденна наша земля... Зрита могилами, засіяна кулями, полита кров'ю... І здавалося б на цій, такій мученицькій землі, ніколи не повинно селитися ніяке (бодай навіть найменше) горе, бо жестілки було того горя, що кризь віки і досі чується відгомін тяжкого людського гостогону...

4. Невже не досить було знищити Січ?

Невже не вистачило голодомору?

Невже навіть замало було репресій?

Баланс підприємствані, доля. Чомусь ставши для нас злою мачухою, послала ще одне нелюдське випробування – Чорнобиль. 26 років розділяють нас від тієї страшної трагедії, передостаннього десятиріччя ХХ століття. Наслідків якої, як не прикро, вистачить і на ціле ХХІ...

5. 90 Херосім – так розцінюється чорнобильська катастрофа. Ось уже 26 років дзвони Чорнобиля стукають в наше серця. Змушують нас зупинитись і озирнутись в той страшний 1986-й... Скільки зламаних долі? Сироти, що втратили батьків, ненароджені діти, хвороби, туга за рідним краєм, до тепер радіоактивний заказник. Все це Чорнобиль, який забрав 35 тисяч чоловік, в тому числі – тисяч дітей, 800 тисяч заражених хворобами, які пов'язані з наслідками аварії/

6. Напередодні 26 квітня 1986 року сонце сіло за обрій, як завжди, освітивши згасаючими променями ажурні вишки електромереж, дахи будинків міста Прип'ять та високо випростану в небо руку-трубу четвертого енергоблоку. Працівники станції, які тоді заступали на робочу зміну, мешканці атомного міста, уся Україна і світ не знали, що через кілька годин гряде планетарна катастрофа.

7. ЦЕНОЮ СМЕРТИ

Памяти пожарных и смены Ж 5
Взметнулся в небо столбогня,
И взрывразбрызгал блока глыбу.
Застыла в ужасе Земля,
Бедой поднятая на дыбу.
Огонь и мрак - невидимвраг.
До смерти шаг - потом бессмертье.
Ниперестрелок, ни атак,
Ножитьлишь так - ценою смерти!
Пожарники идут на рать,
Моих товарищей когорта!
Вы знали: надоумирать
И стали стальюзкстра-сорта.
Разворотил нам душу взрыв.
Суровы Припятти плацдармы.
На линии судеб - обрыв...
Но жертвы наши - нет, не даром!

8. Вибух четвертого реактора на ЧАЕС міг би стати останнім днем для України, якби у вогнище палаючого ядерного кратера не кинулися прип'ятські пожежні і нічна зміна станції, жертвуючи собою, щоб скувати масштаби катастрофи. Через кілька годин їх спалених радіацією, замінять інші. А потім лік тих, які замінятимуть, піде вже на тисячі. На десятки тисяч. Аж поки вони не вгамують шал катастрофи. І буде ім'я їм, не знане досі у світі - ліквідатори. І буде визнано, що мужність їх не мала прецеденту.

9. Безумство хоробрих - вогонь на вогонь,
І полум'я серця, і вітер долонь,
Де подвиг і подих в єдине злилось.
Як рідна земля і розбурхана вись.
Безумство хоробрих - життя за життя,
Щоб тільки лишилися мати й дитя.
Не всі виживають, та житиме світ -
І спів материнства, і день-первоцвіт.
А думка людська пам'ятатиме вас,
А пам'ять людська повертатиме вас.
Безумство хоробрих - де вічність і мить,
Де згасли для вас і життя і блакить.
Де зір не патьмарить скорбота земна,
Де нам, як набат, імена, імена...

10. Вибух реактора на Чорнобильській АЕС потряс Україну і сколихнув планету. Та у перші хвилини, поки світ не відчув, що сталося, українські пожежники, забувши, що вони тільки смертні люди, а не безсмертні боги, тамували шалений вогонь довкола двох сотень тон ядерного палива, яке містилось у розірваному череві енергоблока. Воно будь-якої миті могло бути викинуте в довкілля і розпорошене, посилити масштаби трагедії. Земля була тільки на один крок від того, щоб катастрофа стала реально вселенською, бо тоді фізично могла б досягти важким ударом десятки мільйонів мешканців північної півкулі Землі. І наші звичайні пожежники, прості прип'ятські хлопці, приборкавши вогонь пекла, пішли у вічність, їхні імена тепер укарбовані в історію Землі та пам'ять землян. Вічного визнання людства удостоєний технічний персонал атомної станції, який був у ту ніч на вахті і який одразу ж включився в погамування катастрофи, стримавши її розростання.

11. Аварія на ЧАЕС – смертоносне полум'я зловісної пожежі висвітило кожного, хто там працював і жив, виділило перших із перших, вони, ризикуючи життям, кинулися до реактора, аби своїми грудьми перестерегти трагедію.

12 . Першими до реактора через кілька секунд по тривозі прибули пожежні ВПЧ-2 по охороні АЕС на чолі з начальником караулу В.Правиком. За караулом Правика прибув караул його бойового побратима лейтенанта Кибенка. Вони ринули у вируюче полум'я – у смертельну радіацію не за наказом командира, а за законом совісті, рятувати станцію і людей, не думаючи про себе, хоча добре усвідомлювали небезпек.

13. Вогонь усе лютував, не вщухав. Начальник караулу лейтенант Правик по радії передав виклик №3, за яким усі пожежні машини Київської обл. негайно вирушили до Прип'яті. На допомогу примчав і начальник пожежної частини майор Телятников "Ніколи в житті, - сказав він потім, не було в мене дороги важчої, ніж ця – завдовжки у хвилини.

14. З неймовірним тріскотом палала величезна платина покриття над машинним залом і допоміжним корпусом, навкруги разом з вогнем задушливий дим. Киплячий бітум пропалював чоботи, бризками осідав на одязі, в'їдався у шкіру. Люди слабшали від їдкого диму, нестерпної спеки і болю.

Тищура, Вашук, Павик, Кибенюк обслуговували найнебезпечнішу ділянку.

15. Відвага... Для пожежного це невід'ємна професійна риса, без якої ніяк не можна. Ось так тієї трагічної ночі лейтенанти і сержанти пожежної охорони виконували свою звичну роботу.

16. О, ні! Це був смертельний герць, з якого хлопці вийшли переможцями. 28 чоловік двох караулів затулили собою не тільки станцію, а й Європу. Шість чоловік загинули майже відразу. Так вони жили, працювали й увійшли в безсмертя.

17. А потім ще довгі місяці ліквідатори одягатимуть маски й респіратори, які нікого з них так і не захистять від удару радіації, і мовчки та жертвовно ітимуть на війну з ворогом, який не знає ні жалю, ні милості. І, перш ніж упасти потятими в бою, виконають призначене їм долею-не дадуть розростися біді.

18. Суровий екзамеn витримали всі: пожежники, транспортники, будівельники, медики, спеціальні частини хімзахисту, вертольотчики та інші підрозділи Міністерство оборони, Міністерства внутрішніх справ.

19. Чорнобиль... Тепер це слово знає весь світ. Чорнобиль - це мука і трагедія, це подвиг і безсмертя, це пам'ять, і це наш нестерпний біль.

20. Це все було, було, було...
Немає в Києві дітей, до осені не буде,
І ждуть з Чорнобиля вістей на грані стресу люди.
Тривожно світиться блакить над стихлими домами,
І Лавра небо лебедиць святими куполами.
Все це було, було, було...

21. Народ не спить. Часинки не дримає
Тут мов на фронті: лаконічність дій,
І права помилятися - немає,
Коли народ лишається в біді!

22. Прилетіли птиці навесні, натомили у польоті крила.
Знову чути щебет і пісні, і тривоги стримати несила.
Чи безпечні пущі і ліси,
Чи немає для життя загрози?
Слухаю пташині голоси, а на очі напливають сльози.

23. Латка лісу вигоріла бура,
Мертве листя, висохла трава,
А навколо грає зелень буйна,
Дивом уцілыла і жива.
Чути птиць із непроглядних нетрів.
Світить сонце з голубих небес.
Грізна зона. Тридцять кілометрів
З центром на Чорнобильській АЕС.

24. В порожніх селах вітер квилить,
Тополі гне і лози хилить,
Гірчать на сонці полини,
Ростуть в городах бур'яни.
Важкі чорноземи родючі,
Дощами зрідка кроплять тучі,
З річок веселки воду п'ють,
І страшно яблуні цвітуть.

25. Подій могло не быть цієї ночі,
А скільки сили віддано їй життів
За те, що хтось там, десь там був неточний,
За те, що хтось у чомусь поспішав.
Чорнобиль - тільки лиш маленька віха
Загрозливої для людей біди,
Він є відлунням ядерного віку
Й можливо, в нім майбутнього сліди.

26. Тільки згодом, по збігові років та пришестьям на українську землю благої вісті - правди, ми всі відчули, що тоді відбулося з нами, що є нині та що може бути пізніше. У рік вісімнадцятий від часу катастрофи сам атомний попіл спонукає кожного з нас замислитися над тим, якого удару зазнали насамперед наша отча земля - Україна і людям, яким випало жити на її теренах. Три з половиною мільйони українських громадян, уражених радіацією. Майже півтора мільйона з них - діти. Це можна порівняти хіба що з жертвами нещадної світової війни. Але ж ми зазнали цього на мирному полі.

27. Людство прагне Всесвіт досягнути
І себе у ньому зрозуміть.
А тривожне "бути чи не бути"?
Страшно над планетою висить.
На Землі у домі вселюдському,
Протиріч і негараздів тьма.
Будьмо, люди, обережні в ньому.
Іншого житла у нас нема.
За днями дні мина повільно рік,
За днями дні - другого немає.
Нехай же лихо наше просинає,
І в світі не повториться вовік.
Хай стане світ міцнішим у стократ,
Хай над землею небо чисте буде,
Чорнобиль - попередження, набат,
Його уроків людство не забуде!

28. Нині, оглядаючи минуле з позиції наступних років, не можемо не бачити, що катастрофа на ЧАЕС завдала Україні незагойної рани, з якою їй доведеться жити упродовж довгої історії. Уже постраждали мільйони уражених радіацією людей, десятки тисяч із них пішли з життя через хвороби, заподіяні або спричинені її присутністю на нашій землі.

29. Україна після Чорнобиля стала першою в історії людства державою, яка свою ж територію, за площею в європейську країну, що лежить тільки в одній сотні кілометрів від столиці, офіційно визнала непридатною для життя, небезпечною для себе, назвавши її зоною відчуження. 2044 квадратних кілометри. А з деякими, не менш радіаційно насиченими територіями, - і всі 2600 квадратних кілометрів. Від кого відчуженою? Від своєї землі, від свого народу, від своєї історії? Та як не змушені ми були б страшними обставинами назвати цю землю - вона наша. Вона реально існує. Живе з нами і житиме, допоки житимемо ми. Разом зі своїм саркофагом у центрі - своєрідною пірамідою технологічним і моральним хибам ХХ століття.

30. В зеленім лісі я була царівна,

В зеленім лісі я була жива.

Рудим став ліс, рудими стали тіні,

Рудою стала крона і трава.

Іржавий ліс, пустеля, мертва зона,

Апокаліпсис, Марсіанський краєвид?

Табличка: "Дихати і ходити заборонено".

І незбагненне: "Не торкатися трави..."

31. Час мине, й землю ми загоїмо,

І люди повертаються в хати.

Але ж коли ми цей урок засвоїмо,

Що, йдучи всесильно до мети,

Не треба забувати про озони,

Про землю й води, жита срібний дзвін,

Ніколи омертвілі зони

Нащадкам не залишимо своїм...

32. Жадання людства – зупинити

Бездні атомної смерч.

Ми ж сівачі,

Ми – сонця діти –

Спроможні зупинити смерть.

Спинити віки і дні,

33. Щоб сонце мирної планети

У кожнім сходило вікні.

34. Щоб трави, колоски і вігтя

Вогнем не перетліли в прах,

35. Щоб грізне ядерне плахиття

Не спалахнуло по світах.

36. Щоб наша дума і дорога

Єднали глибину і вись, -

37.. Вола чорнобильська пересторога:

- Людство, зупинись!